

UDC (УДК) 336.22–048.35(477)
JEL Classification: K 23; K 34

Головко Людмила Олександрівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(Київ, Україна)
e-mail: golovko_l@nubip.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-3742-2827

Гулак Олена Василівна,

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(Київ, Україна)
e-mail: lenagulac8118@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9004-0185

Висоцький Володимир Мирославович,

кандидат юридичних наук,
доцент, доцент кафедри
адміністративного права та адміністративного процесу
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: volodya.vysot@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-6010-6614

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КРАЇНАХ ЄС

Анотація. Проаналізовано правове регулювання оподаткування сільськогосподарської діяльності в ЄС на прикладі Польщі, Чехії та Австрії. Виокремлено низку податкових пільг для виробників сільськогосподарської продукції, які містяться в законодавстві вищезазначених країн. Указано на актуальність проблематики надання податкових пільг для виробників сільськогосподарської продукції в Україні, запровадження спеціального режиму оподаткування, який би сприяв формуванню збалансованої структури агропромислового виробництва. Зауважено, що запозичення досвіду членських країн ЄС у сфері оподаткування сільськогосподарської діяльності у вітчизняному аграрному секторі економіки є надзвичайно важливим і вимагає внесення змін до законодавства.

Ключові поняття: оподаткування сільськогосподарської діяльності, сфера оподаткування, аграрний сектор України, аграрний сектор ЄС, адміністрування податків.

Golovko Liudmyla,

PhD (Law), Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of International Law and Comparative Law,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: golovko_l@nubip.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-3742-2827

Gulac Olena,

Doctor of Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Administrative and Financial Law,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: lenagulac8118@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9004-0185

Vysotskyi Volodymyr,

PhD (Law), Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Administrative Law and Administrative Process,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: volodya.vysot@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-6010-6614

LEGAL REGULATION OF TAXATION OF AGRICULTURAL ACTIVITY IN EU MEMBER STATES

Abstract. An analysis of the legal regulation of agricultural taxation in the EU member states on the example of Poland, Czech Republic and Austria was made. A number of tax benefits for agricultural producers, which are contained in the legislation of the above countries, have been identified: reduction of income tax on farms; real estate tax benefits; discounts on tax on fuel; absence of taxes on property inherited or agricultural land and buildings, the ownership of which is acquired on the basis of a gift agreement; reduction of contributions under a special social insurance scheme. The urgency of the issue of providing tax benefits for agricultural producers in Ukraine, introduction of a special tax regime, which would contribute to the formation of a balanced structure of agro-industrial production was highlighted. It was noted that implementation of the experience of EU member states in the field of taxation of agricultural activities in domestic agricultural sector of the economy is extremely important and requires changes to legislation. Tax burden affects the profits of agricultural producers and is one of the key factors influencing the development of the agricultural sector in the country, the competitiveness of small and medium-sized socially oriented agricultural businesses, and reflects the priorities of agricultural activities. Therefore, the legal regulation of agricultural production is one of the key issues on the agenda. Ukraine needs to reform the system of taxation of agricultural production in order to form a balanced structure of agro-industrial production on the model of European countries.

Key concepts: taxation of agricultural activity, sphere of taxation, agrarian sector of Ukraine, agrarian sector of EU, tax administration.

DOI 10.32518/2617-4162-2021-3-169-175

Вступ

Оподаткування сільськогосподарської діяльності є одним із ключових чинників, які можуть як сприяти якісному розвитку вітчизняного сільськогосподарського виробництва, так і стримувати його. Крім того, як свідчить досвід членських країн ЄС, встановлені вдало податки в аграрному секторі можуть допомогти країні пристосуватися до зростаючої конкуренції у сфері виробництва сільськогосподарської продукції. Безперечно, стимулювання розвитку аграрної галузі вимагає спеціального режиму оподаткування, який би сприяв формуванню збалансованої структури агропромислового виробництва. Окремим важливим завданням України є підвищення конкурентоспроможності малого та серед-

нього соціально-орієнтованого аграрного бізнесу, що, без сумніву, сприяло б збільшенню рівня зайнятості сільського населення та підвищенню доходів бюджетів сільських громад. Для реформування вітчизняного законодавства у сфері оподаткування сільськогосподарської діяльності важливим є вивчення досвіду зарубіжних країн у цій сфері, який виправдав себе на практиці.

Т. В. Голобородько досліджував вплив оподаткування сільськогосподарської діяльності на цінову політику в Україні та зарубіжних країнах, звертаючи увагу на необхідність упродовження диференційованого підходу до оподаткування аграрного бізнесу залежно від пріоритетів розвитку видів сільськогосподарської діяльності [1].

Н. С. Носань у своїх роботах зосереджувався на оподаткуванні суб'єктів сільськогосподарського малого виробництва, виокремлюючи такі переваги об'єднання малих сільськогосподарських виробників у кооперативи: збільшення обсягів виробництва за рахунок отриманих кредитів; можливість оренди виробничих засобів; заощадження на бухгалтерському обліку; підвищення рентабельності виробництва завдяки зменшенню витрат; підвищення можливості технічної модернізації; отримання організаційно-інформаційної підтримки [2, с. 490]. Учений виявив наявність спеціальних податкових режимів сплати кооперативного податку в Італії, Франції, Іспанії, Португалії, Швейцарії та Швеції.

Ю. О. Лупенко та Л. Д. Тулуш зауважують на необхідність реформування оподаткування сільськогосподарських підприємств в Україні з метою вирівнювання конкурентного середовища. Водночас ключовим, на думку науковців, має бути усунення диспропорцій у структурі аграрного сектора економіки на користь малого товаровиробника [3, с. 16].

О. С. Чан-хі та Н. О. Мосійчук досліджують європейську практику оподаткування сільськогосподарських кооперативів і аргументують необхідність правового забезпечення розвитку кооперативного сектора, надання кооперативам статусу неприбуткових підприємств [4]. Надання пільг сільськогосподарським кооперативам на прикладі членських країн ЄС рекомендує запровадити і О. В. Манжура [5].

Проблеми оподаткування підприємств досліджували також В. І. Курило, І. В. Гиренко, В. В. Мушенко та С. П. Позняков [6, с. 85; 7, с. 125; 8, с. 55], розглядаючи податкове навантаження як стримуючий фактор розвитку вітчизняного сільськогосподарського виробництва. А. В. Бурковська і В. К. Шкапоєд наводять альтернативні шляхи підтримки сільськогосподарських товаровиробників державою за допомогою цільових програм [9, с. 25]. В одній із попередніх робіт співавторів цього дослідження, О. В. Гулак та В. М. Висоцького, здійснено аналіз проблематики публічного адміністрування у сфері оподаткування вітчизняного аграрного сектора [10].

Однак правове регулювання оподаткування сільськогосподарської діяльності в членських країнах ЄС, зокрема, з позиції розкриття податкових пільг для виробників сільськогосподарської продукції все-таки є актуальним і нагальним та потребує ґрунтовного наукового аналізу.

Метою статті є дослідження проблематики правового регулювання оподаткування сільськогосподарської діяльності в членських країнах ЄС.

1. Правове регулювання оподаткування сільськогосподарської діяльності в Польщі

Однією з країн, якій удалось створити ефективну систему оподаткування сільськогосподарської діяльності, є Польща, котра є лідером за виробництвом сільськогосподарських товарів у ЄС, а за обсягом виробництва жита вона посідає перше місце у світі. В рамках Європейського Союзу Польща також займає перші місця у виробництві картоплі, цукру, свиней і молока. Наявний також значний обсяг виробництва фруктів (яблук, полуниці, малини, смородини) та овочів (цибуля, капуста, цвітна капуста) [11]. Одним із чинників такого успіху є вдала система оподаткування сільськогосподарської діяльності в країні, яка має свою специфіку порівняно з іншими членськими країнами ЄС.

У Польщі діє пільгова система оподаткування сільського господарства, спрямована на зменшення податкового навантаження на цей сектор. Доходи фермерських господарств не оподатковуються за загальною системою оподаткування прибутку, оскільки законодавство побудоване так, що приблизно 95% фермерів звільняються від сплати податку на прибуток. Невелика кількість фермерів, що виробляють конкретну продукцію, платять податок на прибуток, розрахований на основі середніх норм виробництва або на основі розрахунку фактичних витрат. У Польщі сплачувати податок на доходи фізичних осіб зобов'язані лише ті фермери, які займаються одним з конкретних видів господарської діяльності, наприклад, тепличним господарством, вирощуванням птиці, вирощуванням грибів, бджільництвом, свинарством, хутряним виробництвом або розведенням шовкопрядів. Цю конкретну сільськогосподарську продукцію виробляє лише близько 2–5% фермерів, а це означає, що більшість польських фермерів не платять податок на прибуток. Також у разі отримання субсидій із ЄС польські фермери не повинні платити з них податки [12].

Податки на сільськогосподарську власність розраховуються виходячи з встановленої ціни за одиницю жита, помноженої на площу фермерського господарства. Ці податки нижчі, ніж звичайний податок на майно, і фермери можуть бути звільнені від сплати податків завдяки збільшенню розміру фермерських господарств. Більшість фермерів використовують схему фіксованої ставки, а не звичайний режим ПДВ.

Податки на майно, отримане у спадщину, або землю сільськогосподарського призначення і будівлі, право власності на які набуваються на підставі договору дарування, не обкладаються податком, і податки не стягуються, коли право

власності на сільськогосподарській землі передається між родичами у разі виходу фермера на пенсію. Знижки на акцизний податок на паливо, що використовується в сільському господарстві, є значними, і в 2018 році ці знижки становили 216 мільйонів євро [13].

Фермери та члени їхніх сімей платять менші внески в рамках спеціальної схеми соціального страхування, ніж вони робили б в рамках звичайної системи соціального забезпечення, і мають право на отримання аналогічних виплат. Ці виплати зазвичай фінансуються державою. Польські фермери використовують сільськогосподарський фонд соціального забезпечення. Спершу фонд був створений для надання пенсій для фермерів за віком. Внески, що сплачуються фермерам, становлять лише незначну частину доходу фонду. Понад 90% фінансування надходить до фонду безпосередньо з державного бюджету. Всі поляки, які володіють понад 1 гектаром земель сільськогосподарського призначення або лісів, можуть зареєструватися в сільськогосподарському фонді соціального забезпечення замість використання звичайної системи соціального забезпечення [14].

Землі сільськогосподарського призначення звільнені від податку на нерухомість. Сільськогосподарські землі, площа яких перевищує один гектар, оподатковуються сільськогосподарським податком. При обчисленні податку використовуються коефіцієнти залежно від родючості ґрунту, розмежовується рілля, луки та пасовища, є чотири зони залежно від економічних та виробничих кліматичних умов, десять класів використання та чотирнадцять класів типів ґрунтів [15]. Класифікація землі визначається Міністерством фінансів Польщі. Більшість орних земель середньої якості.

2. Правове регулювання оподаткування сільськогосподарської діяльності в Чехії

Аналіз законодавства Чехії у сфері правового регулювання оподаткування сільськогосподарської діяльності дає змогу зробити висновок про наявність значної кількості пільг для сільськогосподарських товаровиробників. Чеські вчені аргументують наявність пільг необхідністю стимулювання розвитку аграрної галузі [16].

Закон Чехії «Про податок на прибуток» передбачає пільги для виробників сільськогосподарської продукції. Зокрема, фермери та суб'єкти господарської діяльності у сфері лісового господарства можуть відраховувати 80% при визначенні бази оподаткування щороку, що є найвищою часткою порівняно з іншими видами підприємницької діяльності, де максимальний розмір відрахувань становить 40–60% [17].

Інша пільга полягає у тому, що предметом податку на доходи фізичних осіб не є доходи, отримані внаслідок набуття права власності на майно від близької особи, яка була сільськогосподарським підприємцем і достроково припинила діяльність у сільському господарстві. Загалом, у Чехії сімейні ферми обробляють лише трохи більше чверті площі сільськогосподарських угідь країни.

Податкову пільгу для фермерів передбачає і Закон № 16/1993 «Про автомобільний податок», де в § 2 зазначено, що предметом податку, зокрема, не є сільськогосподарські та лісові трактори та їх причепа та інші спеціальні транспортні засоби відповідно до спеціального законодавства (тобто, які використовуються фермерами, насамперед самохідна та навісна робоча техніка) [18].

Закон № 353/2003 «Про акциз» у § 57 дає можливість повернення податку на мінеральні олії особам, які використовують ці олії для первинного сільськогосподарського виробництва (так званий зелений дизель) [19].

Згідно з Законом № 338/1992 «Про податок на нерухомість», пільги на податок на нерухомість мають суб'єкти, які займаються сільськогосподарським виробництвом або рибництвом [20]. Окрім того, муніципалітети можуть звільнити певні сільськогосподарські землі від земельного податку загальнообов'язковим указом.

3. Правове регулювання оподаткування сільськогосподарської діяльності в Австрії

Згідно з статистичними даними, в Австрії є 161155 сільськогосподарських і лісних підприємств, 90% із яких є дрібними і сімейними. Є окремі податкові пільги, що застосовуються до сільського та лісового господарства. Дохід від сільськогосподарської діяльності відрізняється від інших доходів, і є спрощені методи оцінки як доходу, так і податку на додану вартість для малих підприємств сільського та лісового господарства. Оподатковуваний дохід може бути розрахований на основі повної або часткової фіксованої оцінки (одноразова оцінка). Крім того, оцінка власності з метою встановлення податку на майно та податку на відчуження землі не здійснюється за ринковою ставкою. При передачі фермерських господарств між членами сім'ї податок на відчуження землі обчислюється із використанням нижчої пільгової ставки податку [21].

В Австрії існують прогресивні ставки податку на доходи фізичних осіб зі ставкою податку 25% для тих, хто отримує низькі доходи, і максимальною ставкою податку 50% для тих, хто отримує прибуток, більше 1 млн

євро. Згідно з законодавством є декілька категорій доходу і відповідно ставок податку:

1) облік нарахувань є обов'язковим для сільськогосподарських і лісгосподарських підприємств, оборот яких перевищує 550 000 євро протягом двох років поспіль або оціночна вартість яких станом на 1 січня перевищує 150 000 євро. Облік готівкової бази дозволяється для господарств з нижчими доходами;

2) для певних професійних груп австрійське податкове законодавство передбачає можливість визначення оподатковуваного доходу на основі фіксованих ставок (середніх ставок). Ці окремі правила оподаткування викладені в Законі про податок на прибуток і визначені федеральним міністром фінансів. Фіксовані ставки для фермерів та лісівників, включаючи тих, хто займається переробкою сільськогосподарської продукції, наданням сільськогосподарських послуг та деякими несільськогосподарськими послугами, такими як туризм у фермерських господарствах, встановлені в нормативному акті, який востаннє був оновлений у 2015 році і згідно з якими, оподатковуваний дохід обчислюється з використанням повної єдиної ставки або часткової єдиної ставки;

3) фермери та лісівники з оціночною вартістю до 130 000 євро й оборотом менше 400 000 євро за останні два роки можуть визначати свій оподатковуваний дохід за єдиними ставками;

4) повна фіксована ставка застосовується для підприємств, оціночна вартість яких не перевищує 75 000 євро, максимум 60 га обробленої землі та 120 одиниць худоби. У цьому випадку оподатковуваний дохід визначається добуток оціночної вартості на середню фіксовану ставку 42%. Додатковий дохід охоплює, наприклад, дохід за переробку сільськогосподарської продукції. Додаткові витрати включають відсотки за позиками, видатки на оренду та внески на соціальне страхування;

5) часткове регулювання фіксованої ставки застосовується для сільськогосподарських і лісових підприємств, що працюють з готівкою із оціночною вартістю від 75 000 до 130 000 євро. Ці підприємства можуть відрахувати 70% (80% – для тваринницьких ферм) (включаючи ПДВ) з їх оподатковуваного доходу як витрати [22].

Регулювання єдиної ставки спрощує розрахунок прибутку, водночас зменшуючи витрати на ведення бухгалтерського обліку. Більшість

фермерів і лісівників розраховують свій прибуток на основі фіксованої норми, й тому платять невисокий податок на прибуток.

Дуже специфічний податковий режим використовується для оподаткування доходів фізичних осіб у сфері сільського та лісового господарства. Платники податку, які оподатковуються на основі обліку доходів, можуть подати заявку на нарахування податку за такою єдиною ставкою:

– 37%, якщо оціночна вартість не перевищує 15 000 євро;

– 41%, якщо оціночна вартість перевищує 15 000 євро і становить менше 36 500 євро;

– 45%, якщо оціночна вартість перевищує 36 500 євро і становить менше 65 000 євро [22].

За оцінками, понад 90% сільськогосподарських та лісгосподарських підприємств в Австрії використовують цю пільгову систему оподаткування [21]. Це, безперечно, сприяє підвищенню доходів сільськогосподарських товаровиробників.

Висновки

Податкове навантаження впливає на прибуток сільськогосподарських товаровиробників і є одним із ключових чинників, які впливають на розвиток аграрного сектора в країні, конкурентоспроможність малого та середнього соціально-орієнтованого аграрного бізнесу, а також відображає пріоритети розвитку видів сільськогосподарської діяльності. Тому правове регулювання сільськогосподарського виробництва є одним із ключових питань. Україна потребує реформування системи оподаткування сільськогосподарського виробництва з метою формування збалансованої структури агропромислового виробництва за зразком європейських країн.

Здійснивши аналіз законодавства членських країн ЄС, зокрема Польщі, Чехії та Австрії, можна зробити висновки, що нормативно-правові акти цих держав містять низку податкових пільг для виробників сільськогосподарської продукції, зокрема: зниження податку на доходи фермерських господарств; пільги на податок на нерухомість; знижки на акцизний податок на паливо; відсутність податків на майно отримане у спадщину або землю сільськогосподарського призначення і будівлі, право власності на які набуваються на підставі договору дарування; зменшення внесків у рамках спеціальної схеми соціального страхування.

Список використаних джерел

1. Голобородько Т. В. Оподаткування сільськогосподарської діяльності в Україні та в зарубіжних країнах: дослідження впливу на цінову політику. *Ефективна економіка*. 2017. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>

2. Носань Н. С. Особливості оподаткування суб'єктів сільськогосподарського малого підприємництва: європейський досвід. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 487–492.
3. Лупенко Ю. О., Тулуш Л. Д. Оподаткування сільського господарства в умовах трансформації спеціальних податкових режимів. *Економіка АПК*. 2016. № 1. С. 5–17
4. Чан-хі О. С., Мосійчук Н. О. Європейська практика оподаткування сільськогосподарських кооперативів: досвід для України. *Ефективна економіка*. 2016. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5241>
5. Манжура О. В. Аграрна кооперація: досвід Європейського Союзу для України. *Управління розвитком*. 2015. № 1(179). С. 15–20.
6. Kurylo V. I., Gyrenko I. V., Mushenok V. V. Tax burden as a disincentive factor of agricultural production development in Ukraine. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 1 (13). Ч. 2. С. 85–90.
7. Мушенок В. В. Стимулюючий вплив правової регламентації оподаткування аграрних виробників. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2017. № 5 (94). С. 125–133.
8. Позняков С. П. Правове регулювання інфраструктурної підтримки економічного розвитку аграрного сектору економіки України: шляхи удосконалення. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука. Серія: Юридичні науки*. 2017. № 2. С. 55–59.
9. Бурковська А. В., Шкапоєд В. К. Сучасні особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств України. *Modern economics*. 2017. № 6. С. 24–30.
10. Гулак О. В., Висоцький В. М., Ярмоленко Ю. В. Публічне адміністрування у сфері оподаткування аграрного сектору України. *Соціально-правові студії*. Львів. 2021. № 2.
11. Statistics Poland. Agriculture. Poland. URL: <https://stat.gov.pl/en/topics/agriculture-forestry/>
12. Hennie van der, Veen Harold van der, Meulen Karel van Bommel, Bart Doorneweert. Exploring agricultural taxation in Europe. URL: https://www.researchgate.net/publication/283224346_Exploring_agricultural_taxation_in_Europe
13. OECD Library. Chapter 31. Poland. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/ae5982d2-en/index.html?itemId=content/component/ae5982d2-en>
14. Picková A., Vilhelm V. Zdanění a sociální zabezpečení v zemědělství – srovnání situace ČR a vybraných států. URL: https://www.uzei.cz/data/usr_001_cz_soubory/studie097.pdf
15. Taxes of owning the property. URL: <https://www.podatki.gov.pl/en/stay-in-eu/taxes-of-owning-the-property/>
16. Martin Konečný, Vojtěch Kotecký a Libor Matoušek Ekologické dopady Společné zemědělské politiky a vstupu do EU v českém zemědělství. URL: https://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/typo3/Dopady_CAP.pdf
17. Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>
18. Zákon č. 16/1993 Sb. Zákon České národní rady o dani silniční. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-16>
19. Zákon č. 353/2003 Sb. Zákon o spotřebních daních. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-353>
20. Zákon č. 338/1992 Sb. Zákon České národní rady o dani z nemovitých věcí. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-338>
21. Agriculture statistics – family farming in the EU. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Agriculture_statistics_-_family_farming_in_the_EU
22. OECD. Taxation in Agriculture. 2020. URL: <https://www.oecd.org/publications/taxation-in-agriculture-073bdf99-en.htm>

References

1. Goloborodko, T. V. (2017). Taxation of agricultural activities in Ukraine and abroad: a study of the impact on pricing policy. *Efficient economy*, 5. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua> [in Ukr.].
2. Nosan, N. S. (2018). Peculiarities of taxation of agricultural small businesses: European experience. *Economy and society*, 18, 487–492 [in Ukr.].
3. Lupenko, Y. O. & Tulush, L. D. (2016). Taxation of agriculture in the conditions of transformation of special tax regimes. *Economics of agro-industrial complex*, 1, 5–17 [in Ukr.].
4. Chan-hi, O. S. & Mosiychuk, N. O. (2016). European practice of taxation of agricultural cooperatives: experience for Ukraine. *Efficient economy*, 11. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?Op=1&z=5241> [in Ukr.].
5. Manzhura, O. V. (2015). Agrarian cooperation: the experience of the European Union for Ukraine. *Development management*, 1 (179), 15–20 [in Ukr.].
6. Kurylo V. I., Gyrenko, I. V. & Mushenok, V. V. (2018). Tax burden as a disincentive factor of agricultural production development in Ukraine. *Scientific Bulletin of Polissya*, 1 (13), 2, 85–90 [in Ukr.].

7. Mushenok V. V. (2017). Stimulating effect of legal regulation of taxation of agricultural producers. *Foreign trade: economics, finance, law*, 5 (94), 125–133 [in Ukr.].
8. Poznyakov, S. P. (2017). Legal regulation of infrastructural support of economic development of agrarian sector of economy of Ukraine: ways of improvement. *International scientific journal Internauka. Series: Legal Sciences*, 2, 55–59 [in Ukr.].
9. Burkovskaya, A. V. & Shkapoed, V. K. (2017). Modern features of taxation of agricultural enterprises of Ukraine. *Modern economics*, 6, 24–30 [in Ukr.].
10. Gulac, O. V., Vy'socz'ky`j, V. M. & Yarmolenko, Yu. V. (2021). Publichne administruvannya u sferi opodatkovannya agrarnogo sektoru Ukrayiny` [Public administration in the field of taxation of the agricultural sector of Ukraine]. *Social'no-pravovi studiyi (Socio-legal studies)*, 2 [in Ukr.].
11. Statistics Poland. Agriculture. Poland. Retrieved from <https://stat.gov.pl/en/topics/agriculture-forestry/>
12. Hennie van der, Veen Harold van der, Meulen Karel van Bommel, Bart Doorneweert. Exploring agricultural taxation in Europe. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/283224346_Exploring_agricultural_taxation_in_Europe
13. OECD Library. Chapter 31. Poland. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/ae5982d2-en/index.html?itemId=/content/component/ae5982d2-en>
14. Picková, A. & Vilhelm, V. Zdanění a sociální zabezpečení v zemědělství – srovnání situace ČR a vybraných států. Retrieved from https://www.uzei.cz/data/usr_001_cz_soubory/studie097.pdf
15. Taxes of owning the property. Retrieved from <https://www.podatki.gov.pl/en/stay-in-eu/taxes-of-owning-the-property/>
16. Martin Konečný, Vojtěch Kotecký a Libor Matoušek Ekologické dopady Společné zemědělské politiky a vstupu do EU v českém zemědělství. Retrieved from https://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/typo3/Dopady_CAP.pdf
17. Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů. Retrieved from <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>
18. Zákon č. 16/1993 Sb. Zákon České národní rady o dani silniční. Retrieved from <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-16>
19. Zákon č. 353/2003 Sb. Zákon o spotřebních daních. Retrieved from <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-353>
20. Zákon č. 338/1992 Sb. Zákon České národní rady o dani z nemovitých věcí. Retrieved from <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-338>
21. Agriculture statistics – family farming in the EU. Retrieved from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Agriculture_statistics_-_family_farming_in_the_EU
22. OECD. Taxation in Agriculture. 2020. Retrieved from <https://www.oecd.org/publications/taxation-in-agriculture-073bdf99-en.htm>

*Стаття: надійшла до редакції 30.06.2021
прийнята до друку 17.08.2021
The article: is received 30.06.2021
is accepted 17.08.2021*